

Vår referens
Wilhelm Rankka

Datum
2018-04-18

Diarie nr
5.9-1801-0054

Ert datum
2018-01-29

Er beteckning
N2017-07817-PBB

Näringsdepartementet
Avdelningen för bostäder och transporter
Enheten för plan-, bygg- och bostadsfrågor
Sophie Ahlstrand
Sophie.ahlstrand@regeringskansliet.se

Delbetänkande Nystart för byggstandardiseringen genom stärkt samverkan, SOU 2017:106 från Kommittén för modernare byggregler

Statens geotekniska institut (SGI) har av Näringsdepartementet beretts möjlighet att lämna synpunkter på rubricerad utredning, SOU 2017:106, från Kommittén för modernare byggregler.

Inledning

SGI lämnar här synpunkter endast inom sådant som rör vår verksamhet, vilken vi brukar sammanfatta med att vi arbetar för ett säkert, effektivt och hållbart byggande och ett hållbart användande av mark och naturresurser.

Utredningens förslag

SGI tillstyrker att regeringen tillsätter en särskild nationell samordnare för byggstandardiseringen, med den uppgift och den tidshorisont som utredningen föreslår.

Vi tillstyrker vidare att regeringen inrättar ett nationellt myndighetsråd för byggstandardisering och vi ställer oss positiva till att delta i rådet. Vi vill dock peka på att även Naturvårdsverket borde ha en roll i ett sådant råd. Framst gäller detta vid frågor om återanvändning av anläggningsmaterial, t.ex. om schakt- och rivningsmassor kan användas som fyllnadsmassor. Skälet är att gränsdragningen, mellan när ett material kan vara en resurs och när det är ett avfall, kan vara svår att göra och Naturvårdsverket har ansvar i denna fråga. SGI ser fram mot att frågan får en belysning i kommitténs nästa betänkande.

Det föreslagna myndighetsrådet skulle förfoga över medel för att finansiera angelägna studier inom byggområdet, vilket SGI välkomnar. Ett exempel på sådana studier är verifiering av nya laboratoriemetoder och jämförelser med befintliga sådana. Det är även positivt att de olika myndigheterna ska kunna delta för varandras räkning i tekniska kommittéer. Detta gynnar samarbetet mellan myndigheterna och ger i förlängningen förutsättningar till mer enhetliga tekniska föreskrifter på olika områden.

Övriga synpunkter

SGI delar utredningens uppfattning att det är viktigt att en stor bredd av svenska myndigheter deltar i arbetet med standarder inom byggområdet, bl.a. för att kunna påverka de standarder som tas fram inom det europeiska arbetet och genom detta stödja t.ex. EU:s och Sveriges miljökvalitetsmål. Som

utredningen också beskriver är detta ett verktyg för staten att säkra att samhällsintressen såsom säkerhet, effektivitet, miljö, och hållbarhet tillgodoses i samhällsbyggandet. Vi delar också utredningens syn att myndigheternas medverkan måste vara effektiv, uthållig och med god samverkan.

Vi har under en lång rad år deltagit i standardiseringsarbete både inom SIS och inom EU (CEN) och ISO. Vår erfarenhet är att den enskilde deltagaren får ett bra kontaktnät inom Europa (nämns i betänkandet). Inom det geotekniska området ges också en viktig möjlighet att se till att de speciella geotekniska och geologiska förhållanden som präglar stora delar av Norden beaktas vid utformandet av provningsstandarder.

Vi noterar att utredningen dragit slutsatsen, från sin studie av standardiseringsarbetet i några andra länder i Europa, att samverkan i de länderna underlättas av att aktörerna har en gemensam uppfattning om vad upphovsrätten innebär för aktörerna. Vi anser därför att ett mål med fortsatt utredningsarbete bör vara att aktörerna når en gemensam uppfattning om upphovsrätten.

Då SIS ändrat sina regler för kommittéernas budgetarbete och verksamhetsplanering så har förutsättningarna ändrats för deltagarnas inflytande över kommittéernas ekonomi. Vi anser att det är viktigt att finansieringen ordnas så att svenska experters deltagande i de europeiska och internationella möten underlättas, eftersom vår erfarenhet är att det är på sådana möten som det finns störst möjlighet att påverka standardernas innehåll.

Ett exempel på svårighet i standardiseringsarbetet som vi upplevt är att det finns olika syn på icke standardiserade restprodukter och om/hur användningen av dessa ska kunna föreskrivas i en standard. Vi anser att svårigheter som denna kräver god samverkan mellan aktörerna i standardiseringsarbetet.

Vi vill också framhålla vikten av att det finns offentlig finansiering för deltagande i arbete med standarder som berör miljö- och hållbarhetsfrågor. Dessa frågor har sällan eller aldrig någon ”kommersiell försvarare” och det offentliga måste därför räkna med att täcka kostnader för de deltagande kompetenserna. Ett exempel på när miljökunskap behövs i arbetet med standarder är när man ska avgöra vilken metod som ska användas för att provbereda och analysera miljöstörande ämnen i byggmaterial.

SGI uppfattar att utredningen har gett begreppet ”miljö” en alltför snäv tolkning. Till exempel säger man på sid 122 att ”Standarder är ett verktyg för staten att säkra att samhällsintressen så som miljö, säkerhet, hälsa och tillgänglighet tillgodoses i samhällsbyggandet. Det handlar ytterst om konsumenters och användares intressen.” Här kan man tolka det så att utredningen främst använder ordet ”miljö” för att beskriva bebyggelsens funktion och utseende samt människans upplevelse av denna.

Enligt miljöbalkens (1998:808) bestämmelser har dock ordet ”miljö” en helt annan innebörd, nämligen livsbetingelser för djur och växter, d.v.s. naturen. Vi vill peka på att väl framarbetade standarder kan utgöra ett skydd för naturen. På det sättet kan standarder också bidra till att samhällsbyggandet fyller krav som ställs i miljöbalken. Exempelvis föreskrivs i 1 kap, 1 § miljöbalken att ”... naturen har ett skyddsvärde och att människans rätt att ...bruka naturen är förenad med ett ansvar...”. Miljöbalken ställer också, i 2 kap, 2 – 5 §§, upp en rad hänsynsregler, bl.a. föreskrivs att den som vidtar en åtgärd ska skaffa sig den kunskap som behövs för att skydda människors hälsa och miljön. Andra exempel på hänsynsregler är att det krävs att man ska utföra de skyddsåtgärder som behövs, att man undviker att använda sådana produkter som kan befaras medföra risker för människa eller miljö samt att man ska hushålla med råvaror och minska mängden avfall.

Vidare uppger utredningen, i kapitel 8 Konsekvensanalys, att ”Förslagen i detta betänkande kommer inte direkt att påverka ... miljön ...” Här vill vi framhålla att offentlig finansiering är en förutsättning för att myndighetspersonal med miljökunskap (i miljöbalkens mening) ska kunna delta i standardiseringsarbetet, eftersom privata aktörer mer sällan har intresse av att driva de krav som ställs i miljöbalken. Även organisationen av standardiseringsarbetet påverkar möjligheten för miljökunskunnig personal att

Datum
2018-04-18

Diarie nr
5.9-1801-0054

delta. SGI menar därför att förslag i denna utredning har potential att bidra till uppfyllandet av miljöbalkens krav och till att de svenska miljö kvalitetsmålen kan nås.

Vi vill slutligen påminna om att förkortningen SGI står för *Statens* geotekniska institut.

Beslut

Beslut i detta ärende har tagits av generaldirektör Åsa-Britt Karlsson efter föredragning av Wilhelm Rankka som handlagt ärendet på uppdrag av Helene Kennedy. I ärendet har även deltagit miljöingenjör Helena Helgesson, geotekniker Per Lindh, geotekniker Martin Holmén och miljöingenjör Maria Arm.

STATENS GEOTEKNISKA INSTITUT

Åsa-Britt Karlsson
Generaldirektör

Wilhelm Rankka
Handläggare

